

Ohtásáštáđáttás
STM VM, SM
8.12.2020

Haldáttás iávtuttás soti-udâsmitmin já udâsmittem kyeskee lahâasâtem ovdán ovdâskoodán

Haldáttás iávtut pyereestvaijeemkuávlui vuáđudem sehe sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttás já kááijumtoimâ ornim udâsmittem. Iávtuttás miäldásiih pyereestvaijeemkuávluh vuáđuduuččii nuuvt jotelávt ko máhđulâš laavâi tuhhiitem já nonnim maŋa. Laavah puáđáččii vuáimán mudoi mielđ, uási 1. syeinimáánu 2021 já majemuuh 1. uđđâivemáánu 2023. Ubâlâšvuodâ vuáimánpuáttim váátá ovdâskode tuhhiitem. Haldáttás lii adelâm iávtuttásâs ovdâskoodán 8. juovlâmáánu.

Sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttás já kááijumtoimâ udâsmittem ulmen lii käržidiđ pyereestvaijeem- já tiervâsvuotâiäruid, turviđ oovtâviärdásijd já ollâ kvaliteet sosiaal- já tiervâsvuotâ- sehe kááijumtoimâ palvâlusâid, pyerediđ palvâlusâi finnimvuodâ já juksâmvuodâ, turviđ áámmáttáidulii pargovievâ finnim, västidiđ siärvádâhlij nubástusâi mielđis pyehtim hástusâid já coggâđ koloi stuárrum sehe pyerediđ torvolâšvuodâ.

Sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttás já kááijumtoimâ pargoh 22 uárnejeijee ovdâsvástádâssân

Iávtuttás mielđ Suomân rahtuuččii 21 pyereestvaijeemkuávlud, moid sirduuččii tääl kieldâi já kieldâovtâstuumij ovdâsvástádâssân leijee sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttás sehe kááijumtoimâ pargoh. Uusimaa sierânâščuávdus vuáđuld Uusimaas liččii nelji pyereestvaijeemkuávlui. Heelsig kaavpugân pásáččij ain sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttás já kááijumtoimâ ornimovdâsvástádâs. Lasseen Uusimaast spesialpyecceitipšo ornimist västidičij HUS-ovtâstume. Tiervâsvuotâhuolâttás ornimovdâsvástádâs juáhásičij laavâst já ornimsopâmušâst sierâ miäruštállum vuovvijn kuávlui pyereestvaijeemkuávlui, Heelsig kaavpug já HUS-ovtâstume kooskâst.

Kááijumtoimâ ličij pyereestvaijeemkuávluin sierâ, sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâssân paldâlâs toimâsyergi. Kááijumtoimâst pyereestvaijeemkuávlui palvâlemtäâsi kolgáččij västidiđ aalmuglijd, kuávlulijđ já páihálijđ táárbuid já tot kalga rahttâttâđ pärtti- já aastâtiilijđ jieijâs kuávlust.

Pyecceetipšopirráduvâi já sierânâshuolâttâspirráduvâi tooimah sirduuččii pyereestvaijeemkuávluid. Siämmáánáálá uáppeehuolâttás kuraattor- já psykologpalvâlusah sirduuččii pyereestvaijeemkuávlui ornimovdâsvástádâssân. Pyereestvaijeem já tiervâsvuodâ oovdedmist västidiččii sehe pyereestvaijeemkuávluh já kieldah. Pirâstiervâsvuotâhuolâttás ornim pásáččij ollásávt kieldáid.

Pyereestvaijeemkuávlui alemus merideijee toimâorgan lii njuolgâ vaaljâin valjimnâál kuávluváldustivrâ. Pyereestvaijeemkuávlui tooimah jođettuuččii kuávluváldustiivrâ tuhhiitem pyereestvaijeemkuávlustrategia mielđ já kuávluváldustivrâ meerrid meiddei pyereestvaijeemkuávlui organisaatioráhtusist.

Soti-ornimlaavâst asâttuuččij sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâs ornimovdâsvástádâsân, pyereestvaijeem já tiervâsvuođâ oovdedmist, aldapalvâlusâi já kielâlij vuoigâdvueođâi turvimist, pyereestvaijeemkuávlui ohtsâštoomâin sehe stivrimist já kocemist. Kááijumtoomâ ornimlaavâst asâttuuččij kááijumtoomâ ornimovdâsvástádâsâst, oovdedmist, stivrimist já kocemist.

Uárnejejee rooli, ovdâsvástádâs já kenigâsvuođâid tárkkilisteh

Pyereestvaijeemkuávlui ornimovdâsvástádâs miäruštâlluuččij iävtuttâsâst tááláá tárhibeht. Pyereestvaijeemkuávlust kolgâččii leđe tuárvi mättim, toimâmnaavcah já kiärgusvuotâ västidiđ sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâs já kááijumtoomâ ornimpargostis puoh tiilij, meiddei hemâdâs- já spiekâstâhtiilijn. pyereestvaijeemkuávlust kolgâččij leđe palvâlusâstis toomâ vaattâm áámmâtpargoviehâ já eres pargoviehâ sehe haldustis ääšimiäldásiih toimâvisteh, toimâpiergâseh já eres tarbâšliih toimâvatâmušah. Pyereestvaijeemkuávlui kolgâččij leđe meiddei tuárvi jieijâs sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâs palvâluspyevtittem, mast ij kuittâg vattuuččij lijgekapasiteet paijeentoolâm.

Ornimovdâsvástádâsân siskálduvá ovdâsvástádâs laavâst asâttum pargoin, miärádâsâi toohâm, pyevtittem kocceem, palvâlusâi oochtân heiviittem já virgeomâhâžân kullee toimâvääldi kevttim. Pyereestvaijeemkuávlui västidičij meiddei eereeb iärrás muuneeld estâdeijee sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâsâst, škovlim- já tutkâmuštoomâst, spiekâstâhtiilijđ já hemâdâstiilijđ rahttâtmist sehe huolâttâsvisesvueođâst.

Pyereestvaijeemkuávluih liččii almosvuoigâdvueođâliih siärvuseh, main ličij jiešhaldâšem kuávlustis. Uđđâ pyereestvaijeemkuávluih liččii Nannaam-Suomâst kuávluidis tááhust táálái eennâmkuudij västideijeeh, mutâ Uusimaa eennâmkodde juohhuuččij Uusimaa sierânâsčuávdus vuáđuld. Pyereestvaijeemkuávlui alemus merideijee toimâorgaan ličij vaaljâin valjimnáál kuávluváldustivrâ.

Sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâs kuávlulii oochtânheiviittem, oovdedem já ohtsâšpargo várás vuáđuduuččii vittâ ohtsâštoimâkuávlui (OTK). Ohtsâštoimâkuávlun kullee pyereestvaijeemkuávluih ráhtáččii ohtsâšpargosopâmuš neelji ive kooskâi.

Uástupalvâlusah já láigupargoveimi kevttim

Sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâs uástupalvâlusâi almoliih vatâmušah miäruštâlluuččii iävtuttâsâst tárhibeht. Siämmáánáál miäruštâlluuččij, maid ij pyevti skappuđ uástupalvâlussân já moh láá priivaat palvâluspyevtitteijee kenigâsvuođah.

Sosiaal- já tiervâsvuotâpalvâlusâi lääččim maangâ pyevtitteijee ohtsâšpargon ličij ain máhđulâš lahâasâtem robdâiävtuid huámmášdijn. Priivaat palvâluspyevtitteijein puávtáččij skappuđ puoh palvâlusâid, moi skappum ij lah sierâ kiieldum lavvâin. Palvâlusâi skappumist puáhtá puátteevuođâst-uv kevttiđ palvâlusseeddâl.

Pyereestvaijeemkuávlui puávtáččij skappuđ äššigâsân adelemnáál sosiaal- já tiervâsvuotâpalvâlusâid priivaat palvâluspyevtitteijest sopâmuš vuáđuld, jis palvâlusâi skappumân ličij tárbu pargoi ulmemiäldásii porgâm tiet. Uástupalvâlussân skappumnáál palvâlusah kolgâččii

leđe siskáldâs, viiđdesvuodâ já mere iähtun tagareh, ete pyereestvaijeemkuávlu puávtáččij huolâttiđ puoh tiilijn ornimovdâsvástádâsâs olášutmist.

Pyereestvaijeemkuávlu ij puávtáččij skappuđ priivaat palvâluspyevtitteijest eereeb iärrás ornimovdâsvástádâsân tâi almolii haldâttâhpargo tipšomân lahtojeijee pargoid, sosiaalpargo, sosiaalkocceem tâi tiervâsvuotâhuolâttâs pirrâjándurlii kocceem. Pyereestvaijeemkuávlu puávtáččij kuittâg skappuđ pargovyeimi já láigupargovyeimi pirrâjándurlii kocemân tievâsmittiđ jieijâs pargovievâ. Priivaat palvâluspyevtitteijee kolgâččij tevidiđ priivaat tiervâsvuotâhuolâttâsâst adelum laavâst já priivaat sosiaalpalvâlusâin adelum laavâst asâttum vatâmušâid. Pyereestvaijeemkuávlu kosáččij priivaat palvâluspyevtitteijee já meiddei ton vyeleeb lâjideijee. Priivaat palvâluspyevtitteijee kosáččij jieijâs uásild vyeleeb lâjideijeidis.

Vuáimánpieijâmlahâiävtuttâsâst asâttuuččij sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâs uástupalvâlus kyeskee sopâmušâi heittugvuodâst tiätu tiilijn já pyereestvaijeemkuávlu máhđulâšvuodâst celkkiđ sopâmuš luovâs sehe priivaat tuáimee máhđulâšvuodâst uázžud sajanmáávsu.

Staatâ stivrim

Pyereestvaijeemkuávluh stivrejuuččii juátkooluándusii já vuáruvaigutteijee stivrimprooses peht. Pyereestvaijeemkuávlu stivrim ličij strategilâš já čuosâččij pargoi ornim já ruttâdem pijssám turvim tááhust kuávdáš aššijd.

Statâräädi nonniiččij jyehi niäljád ive sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâs já kááijumtoomâ strategilijđ mittomeerijđ. Pyereestvaijeemkuávluh kolgâččii väldiđ mittomeerijđ huámášumân jieijâs toomâin já meiddei sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâs ohtsâštoimâkuávlu ohtsâšpargosopâmuš valmâštâlmist.

Sosiaal- já tiervâsvuotâministeriö ohtâvuotân vuáđuduuččij sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâs ráđádâllâmkode, mon statâräädi asâttičij neelji ive poojijđ. Ton pargon ličij sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâs olášume čuávum já árvuštállâm sehe sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâs väldikodálie stivrim tuárjum.

Siämmaánaálá sisministeriö ohtâvuotân vuáđuduuččij kááijumtoomâ ráđádâllâmkode, mon statâräädi asâttičij neelji ive poojijđ. Ton pargon ličij kááijumtoomâ olášume čuávum já árvuštállâm sehe kááijumtoomâ väldikodálie stivrim tuárjum.

Sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâs, sisministeriö já staatâvarijministeriö toolâččii ihásávt jieškote-uv pyereestvaijeemkuávloin ráđádâlmij, moiguin čuávuččii, árvuštâlâččii já stivriiččii pyereestvaijeemkuávlu sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâs já kááijumtoomâ ornim strategilii tääsist.

Pyereestvaijeemkuávlu stivrim ohtâsâš tiätuvuáđu hámášuuččij pyereestvaijeemkuávlu ässei, ruttâtuálu sehe sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâs já kááijumtoomâ ornim kyeskee tiäđuin já čoovdâlovoin.

Pyereestvaijeemkuávlun kolgâččij rähtiđ ihásávt investistemvuávám, mon tuhhiitmist meridiččii sosial- já tiervâsvuotâministeriö já sisministeriö. Tuhhiittum investistemvuávám ličij iähtun pyereestvaijeemkuávlun uđđâ investistmaid já omâdun luovâtmâid.

Pyereestvaijeemkuávlun já kieldâi ruttâdem

Soti-uđâsmittem ohtân ulmen lii almosekonomia koloi stuárrum coggâm, mon iävtuttum ruttâdemmalli viggá turviđ. Stuurâ uđâsmitmaid siskálduveh kuittâg meiddei ain merhâšittee nubástuskoloh. Ko puoh nubástuskoloid váldá huámášumán, uđâsmittem hiäjud almosekonomia täsitiädu 2020-lovvoost, mon maŋa koloh kiäppánškyetih.

Pyereestvaijeemkuávlun tooimah ruttâduuččii iänááš staatâ ruttâdmáin já uáassin palvâlusâi kevttin peerrâmnáál äššigâsmávsuiguin. Pyereestvaijeemkuávlun ruttâdmist asáttuuččij lavváin.

Pyereestvaijeemkuávlun ruttâdem ličij almosluávdee. Tot juohhuuččij ässei rekinistum sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâs já kááijumtooimâ pargoi palvâlemtáárbu já tiletahheid valdâleijee tahhei vuáđuld. Lasseen uási ruttâdmist miärášuuččij olmoošlovo mielđ sehe pyereestvaijeem já tiervâsvuođâ ovdem kriiteer vuáđuld. Kááijumtooimâ ruttâdmân vaiguttičij lasseen riskâkiärdoo.

Sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâs rekinistum ruttâdem vuáđuduuchčij palvâlemtáárbu valdâleijee tiervâsvuođâ-, puárásij- já sosiaalhuolâttâs palvâlemtárbukiärdoid. Tai kiärdoi rekinistum onnuuččii tiäđuh ei. aalmug ahe- já suhâpeliráhtusist, puocâvášvuođâst já sosioekonomâlijn tahhein sehe palvâlusâi kevttimist já palvâlusâi kevttim tovattem koloin. Jyehi pyereestvaijeemkuávlun hámášuuččii ihásávt pyereestvaijeemkuávlukuáhtásiih tiervâsvuođâ-, puárásij- já sosiaalhuolâttâs palvâlemtárbukiärdoo, moh valdâliččii palvâlemtááruid eres pyereestvaijeemkuávlun iähtun.

Sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâs koloid tovatteijee tárbutahhei já toi tiäddukiärdoi miäruštállâm tohhuuččij nuuvt, ete jyehi tahhei miäruštálluuččij sierâ tiäddukiärdoo toi táválâšvuođâ já koloi vuáđuld. Ovdâmerkkân tiervâsvuotâhuolâttâs tárbutahhen valduuččii ohtsis suullân 50 koloi tááhust merhâšittee pyecceevuođâ. Uđđâ tárbutahhen huámášuuččii tááláá vuáđupalvâlusâi statâuásusvuáhâdun iähtun viijđâsubboht meiddei sosioekonomâlijn tahheeh, moh valdâleeh puáđuid, škovliittâs, oovtâ rävisulmuu perruu, siiviiltile, ohtuaassâm já válduášálii tooimâ.

Tárbutahheeh já tiäddukiärdoo vuáđuduveh THL cuáŋuimáánust 2020 almostittum tutkâmušân. Tárbutahheeh já tiäddukiärdoo árvuštálluuččii laavâ vuáimánpuáttim maŋa kiärdulij äigikooskâi, já toh peividuuchčii ruttâdem miärášumeaggân.¹

Ko ruttâdemovdâsvástádâs sirdâšuvâ kieldâin staatân, kalga staatâ puáđuid lasettiđ já kieldâi puáđuid västideijee náálá kepidiđ toin meddâl sirdâšuvvee ruttâdemovdâsvástádâs verd. Vâi ubâlâš viärutäsi ij pajaničij, kieldah kenigittojuh vyelediđ kieldâlâšviäru. Kieldâlâšviäru kiäpádâs ličij 13,26 prooseentohtâdâhâd puoh kieldâin. Meiddei kieldâ uásus siärvusviäru pyevtitmist vyeleduuchčij já staatâ uásus pajeduuchčij västideijee náálá. Viäruttem kyeskee nubástusah

¹ Häkkinen, U. & Holster, T. (2020) Sote-rahoituksen tarvekiointi. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Raportti 6/2020. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/139708/URN_ISBN_978-952-343-483-7.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

oláštutuúččii viärukenigâsâi tááhust nuvvt neutraallávt ko máhđulâš. Viärráhtus nubástusah iä toovât viärruttem čovgânem vuáimán puáđidijnis.

Pyereestvaijeemkuávlust ij ličij vuolgâsajasávt vuoigâdvuotâ väldiđ kuhesáigásii loovná. Loovná puávtáččij kuittâg väldiđ statârääđi mieđettem loovnávâldimvääldi vuáđuld investistimij ruttâdmân. Lasseen asâttuúččij huápulii já velttimettum investistem laselovnádemmáhđulâšvuodâst.

Kááijumtoimâ ornim

lävtuttâs mielđ kááijumtoimâ orniiččii puátteevuodâst pyereestvaijeemkuávluh já Heelsing kaavpug, moh västidiččii meiddei sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâs ornim kuávlustis. Kááijumlájádâsah puávtáččii ain pyevtittiđ vuosâtipšopalvâlusâid tiervâsvuotâhuolâttâsân. Taan puudâ kááijumlájádâsah tipšoh ihásávt suullân 500 000 huápulii vuosâtipšopargo. Kááijumtoimâ ličij kuittâg puátteevuodâst-uv sierâ, sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâssáin paldâlâs toimâsyergi.

Uđâsmittem mielđ staatâ stivrim kááijumtoimâst nanosmuuččij. Nanosub vâldikodálâš stivrim pyeredičij ovdebáá ovtnálâsub já návtt ovtviärdâsub kááijumtoimâ palvâlusâi pyevtitem oles riijkâst. Ulmen lii meiddei ovdediđ kááijumtoimâ toimâm vâldikodálâš vuáhádâhhân.

Sisministeriö addel jieijâs sierâ kááijumtoimâ ornim kyeskee tiäđättâs.

Pargovievâ sirdemeh

Uđâsmittem merhâšičij stuorrâ organisatorisijd já palvâlusâi ornimvyevi kyeskee nubástusâid, mon vaiguttiččii viehâ náálâ pargovievâ pargoid já sajadumân. Pyereestvaijeemkuávluh pargen sirduuččij ive 2023 toimâluovâtmijguin suullân 172 900 olmožid 332 kieldâst tâi kieldâovtâstuumeest. Ive 2018 lovottâhtiäđui vuáđuld uđâsmittem kuoskâm pargovievâ pargovyeimikoloon arvâluvoo suullân 10,7 miljard eurod ivveest adai suullân 52 % puoh kieldâi já kieldâovtâstuumij pargovyeimikoloin.

Kieldâi já kieldâovtâstuumij sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâs já kááijumtoimâ pargoviehâ sirduuččij pargoidis mielđ ollásávt pyereestvaijeemkuávlui palvâlusân. Lasseen pyereestvaijeemkuávluh palvâlusân kieldâi máttááttâstoomâst sirduuččii uáppehuolâttâs kuraattoreh já psykologeh. Kieldâi ohtâsij toorjâpalvâlusâi pargee sirduuččij pyereestvaijeemkuávluh palvâlusân, jis ulmuu táálâá pargoin ucemustáá peeli čuáccá kieldâ sosiaal- tâi tiervâsvuotâhuolâttâs tâi kááijumtoimâ palvâlussáin. Pargoviehâ sirduuččij toimâluovâttum prinšiiip miäldásávt nk. puáris pargen já siäiludiččii sirdumääigi vyeimist leijee pargo- tâi virgekoscâvuotân lahtojejee vuoigâdvuodâid já kenigâsvuodâid.

Uđâsmittem vaattâm orniištâlmeh valmâštâlluúččii iivij 2021 já 2022 ohtsâšpargoost pyereestvaijeemkuávlui guin, kieldâiguin já kieldâi pargovievâ ovdâsteijeiguin. Pargodeleijee já pargovievâ koskâsii ohtsâštoimâmist kieldâst adelum laahâ vijđeduuččij kuoskâđ meiddei pyereestvaijeemkuávluh. Meiddei kieldâlii palvâlemkoskâvuotâlahâasâttum heiviittemsyergi vijđeduuččij kuoskâđ pyereestvaijeemkuávluh pargovievâ, ijge pargovievâ sajadâh muttuúččij taan uásist.

Omâdâh- já velgioosij sirdemeh

Pyecceetipšopirrâduvâi já sierânâshuolâttâspirrâduvâi kieldâovtâstumeh sirduuččii pyereestvaijeemkuávlod variidiskuin já velgjidiskuin. Kieldâi já eres kieldâovtâstumij sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâs sehe kááijumtoomâ kiävtust leijee luovâs omâdâh, sopâmušah já sirdâšuvvee pargovievâ luámupälkkivelgi sirduuččij pyereestvaijeemkuávlun sajanmávsuttáá.

Pyereestvaijeemkuávlun laiguuttičij kieldâin tai omâstusân päccee sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâs sehe kááijumtoomâ toimâviistijd kuulmâ ive sirdumpaje ääigi, mon pyereestvaijeemkuávlun puávtáččij kuhediđ ovttáin lijgeivvijn. Pyecceetipšopirrâduvâin já sierânâshuolâttâspirrâduvâin pyereestvaijeemkuávlod sirdojeijee velgijd miedettuuččij staatâ tähidem, moin viälgoi sajadâh torvejuuččij já loovnah siäiluduuččii nolláriskâluokkaast. Sirdemeh olášittuuččii kieldâi já kieldâovtâstumij ráhtim čielgâdâsâi vuáđuld.

Omâdâhorniistâlmeh sättih tovâttiđ kieldáid koloid, moid kieldah iä pyevti jiejah vaiguttiđ. Taan tiet iävtuttâsân kulá vuáđulahâváljukode vaattâm kompensaatioheiviittállâm. Iävtuttâs miel kieldâst ličij vuoigâdovuotâ finniđ sajanmáávsu kieldâ omâdâhân čyeccee orniistâlmij vuáđuld kieldân čuáccám koloin talle ko toh pajedeh laavâst asâttum sajanmáksuraajijd.

Lahâiävtuttâsâst vijđes vaiguttâsâi árvuštállâm

Vaiguttâsâi árvuštâlmist láá valdâlâm iävtuttum uđâsmittem válduášálijd vaiguttâsâid njuolgâdusiävtuttâsâi vaiguttâsâi árvuštállâm ravvui já haldâttâs iävtuttâsâi ráhtimravvu miel. Ekonomâliih vaiguttâsah láá árvuštállum eromâšávt kieldârutttâtuálu, statârutttâtuálu, pyereestvaijeemkuávlun ruttâtuálu sehe viäruvuáhâduv já omâdâhorniistâlmij háárán. Lasseen láá árvuštállâm uđâsmittem vaiguttâsâid iäláttuvâi ruttâdmân já ICT-palvâlussáin sehe ubâlâšvaiguttâsâid allosekonomian. Uđâsmittem vaiguttâsah kuávlujuáhun já ICT-palvâlussáin kiedâvuššojii ciälkkámušmuudoost vijđáht sierâ tuáváášmuštosijn. Lasseen uđâsmittem nubástuskoloin lii tohhum árvuštállâm.

Virgeomâhâšvaiguttâsâi árvuštâlmist puáhtojii oovdân vaiguttâsah kieldâi já pyereestvaijeemkuávlun organisaatioid, sopâmušhaldâšem pargoid, kocceemvirgeomâháid já tuámustovlijd. Áland kyeskee vaiguttâsah árvuštállojii sierâ. Lasseen árvuštellii äššigâsmáávsui harmonistem, tiätusyejivaiguttâsâid já virgeomâhái reesuurstáárbuid.

Siärvádâhlij vaiguttâsâid árvuštellii sehe vuáhádâhtäásist já ulmuid čyeccee vaiguttâsâi uásild. Eromâš huámášume árvuštâlmist čuosâttui uđâsmittem vaiguttâsâin sierâ aalmugjuávhoid já aalmugjeessânvaigutmân. Vaiguttâsah pargoviehân, kiärgusvuotân já rahttâtmân sehe ornijduumijd árvuštállojii. Lasseen árvuštellii vaiguttâsâid kielâlâš vuoigâdovuodáid sehe vuáđu- já olmošvuoigâdovuodáid.

Uđâsmittem vaiguttâsah palvâlusâi pyevtitmân árvuštállojii äššigâsâi palvâlusástui sehe laiguuttum já mudoi skáppojum pargovievâ uásild. Lasseen árvuštellii uđâsmittem tovâttum irättâšvaiguttâsâid.

Haldättäs iävtuttäs siskeeld kuávdáš njuolgâdusâid

Haldättäs iävtuttäs siskeeld pyereestvaijeemkuávlui vuáđudem, pargosirdemij já tooimâ vaattâm kuávdáš njuolgâdusâid adai kuávlujuávu, pargoid, haldättuv já ruttâtuálu tipšom já tärhistem, ruttâdem já statâúsusnubástusâi, viäruttem sehe almoshaldättâhlaavâi heiviitem kyeskee njuolgâdusâid. Iävtuttäs siskeeld ohtsis 50 lahâiävtuttâssâd.

Vuáđudem, pargosirdemij já tooimâ tááhust kuávdáš asâtemnáál laavah láá:

- laahâ pyereestvaijeemkuávlust
- laahâ sosiaal- já tiervâsvuotâhuolättäs ornimist
- laahâ kááijumtooimâ ornimist
- pyereestvaijeemkuávu- já eennâmkoddelalahâ
- laahâ sosiaal- já tiervâsvuotâhuolättäs sehe kááijumtooimâ ornimist Uusimaast
- laahâ sosiaal- já tiervâsvuotâhuolättäs já kááijumtooimâ kyeskee uđâsmittem olášutmist já tom kyeskee lahâasâtem vuáimânpieijâmist
- laahâ pyereestvaijeemkuávlui ruttâdmist

Lasseen haldättäs iävtut kieldâi statâússus kyeskee lahâasâtem, viäruulahâasâtem, pyereestvaijeemkuávlui pargovievâ kyeskee lahâasâtem sehe motomijd almoshaldättuv kyskee laavâi nubástitem.

Äigitavlu – uási laavâin vuáimán kiđđuv 2021

Haldättäs iävtuttäs miäldásiih pyereestvaijeemkuávluh vuáđuduuččii nuuvt jotelávt ko máhđuláš tállân vuáimânpieijâmlaavâ vuáimán puáttim maŋa. Haldättäs iävtut laavâ vuáimânpuáttimäigin 1.7.2021. HUS-ovtâstume vuáđuduuččij vuáđusopâmuš tuhhiitmáin. Vuossâmuuh kuávluvaaljah toimâttuuččii 2022. Kuávluvaaljah iä kuoskâččii Heelsing kaavpug ässeid.

Vuossâmuu muddoost pyereestvaijeemkuávu koskâpuddâsâš stivrâ já kuávluvaaljâi maŋa väljejum kuávluvâldustiivrâi tooimâ älgim maŋa pyereestvaijeemkuávluh valmâštâlâččii tooimâ organisistem sehe pargoviehâ- já omâdâhsirdemijd oovtâst kieldâiguin já kieldâovtâstumijguin. Sosiaal- já tiervâsvuotâhuolättäs, kááijumtooimâ sehe eres sierâ asâtemnáál palvâlusâi já pargoi ornimovdâsvástádâs sirdâšuuččij pyereestvaijeemkuávloid ive 2023 aalgâ räajist.

Iävtuttâsân lahtojee laavâi vuáimânpuáttim lii äigumuš toohâđ mudoi miel nuuvt, ete uási puáđáččii vuáimán 1.7.2021 já uási 1.3.2022 ko uđđâ kuávluvâldustiivrah algâtteh tooimâs. Majemuuh laavah puáđáččii vuáimán 1.1.2023. Iävtuttâsân lohtuuččii meiddei sirdumääigih. Uđâsmittem vuáimânpieijâmlaavâ lii äigumuš pieijâđ vuáimán 1.7.2021. Lasseen pyereestvaijeemkuávuin adelemnáál laahâ heiviittuuččij uásild jo tállân pyereestvaijeemkuávlui toimáid.

Soti-uđâsmittem toovât teknisijd nubástustáarbuid vijđáht meiddei eres lahâasâtmân. Nubástusâi valmâštállâm lii algâttum já nubástusiävtuttâsah puáhtojeh ovdâskode kiedâvušmân kiđđuv 2021.

Labdoseh já liiŋkah

- Almolâšovdânpyehtimdiah: soti-uđâsmitem HI
- Pyereestvaijeemkuávluh (kovveen)
- Uđâsmitem äigitavlu (liŋkkâ kovosân)
- Faktalostâ: Soti-uđâsmitem - kuávdáš lahâasâtem uánihávt
- Faktalostâ: Soti-uđâsmitem – ornimovdâsvástádâs já maangâ pyevtitteijee ohtsâšpargo
- Faktalostâ: Ruttâdem
- Faktalostâ: Kááijumtooimâ ornim

Lasetiäđuh

minister Kiuru spesiališedeijee Laura Lindeberg, 0295 163 109, ovdânommâ.suhânommâ(at)stm.fi
uásádâhhovdâ Kari Hakari, STM, p. 02951 5163642, ovdânommâ.suhânommâ(at)stm.fi
haldâttâsrädiolmooš Auli Valli-Lintu, p. 02951 63463, ovdânommâ.suhânommâ(at)stm.fi
fiinaansrädiolmooš Tanja Rantanen, SVM, puh. 02955 30338, tanja.rantanen(at)vm.fi (ruttâdem)
haldâttâsrädiolmooš Minna-Marja Jokinen, SVM, puh. 02955 30018, minna-marja.jokinen(at)vm.fi
(haldâttâh, omâdâh já pargoviehâ)
paajeeb hovdâ Jani Pitkäniemi, SVM, puh. 02955 30494, jani.pitkaniemi(at)vm.fi
paajeeb kááijumhovdâ Kimmo Kohvakka, sisministeriö, p. 0295 488 400,
kimmo.kohvakka@intermin.fi
haldâttâsrädiolmooš Ilpo Helismaa, sisministeriö, p. 0295 488 422, ilpo.helismaa@intermin.fi